

Reseberättelse:

15th Copenhagen Advanced Fess and Anterior Skull Base Course 11-12th Nov. 2021

Med blott en dags framförhållning var jag tursam nog att få en reservplats på FESS-kursen på Rigshospitalet i Köpenhamn den 11-12 november 2021. Med chefens och schemaläggarens godkännande i ryggen var jag laddad när jag dagen efter tidigt på morgonen tog tåget från Lund. Vi var ett 20-tal deltagare från mestadels Danmark, men även tre svenskar samt några deltagare från Norge, Storbritannien, Irland, Estland, Bulgarien och Rwanda(!). De två dagarna fylldes med ca 30% teori och resten dissektion med två deltagare per preparat. En ögonläkare bjöd på en föreläsning om diagnosticering och handläggning av akut hotad syn och en neurokirurg föreläste om de endoskopiska möjligheterna vid hypofyskirurgi. En del knepiga fall diskuterades, allt i en avslappnad och "hyggelig" atmosfär. Vid dissektionerna turades medlemmarna av fakulteten om att demonstrera olika kirurgiska moment som vi sedan utförde på "våra egna" preparat. Lärarna cirkulerade mellan stationerna och gav goda råd och tips. Det var kul att upptäcka att tekniker som jag lärt mig på ett sätt också kan utföras annorlunda och ibland bättre! Ganska mycket av tiden för dissektionen lades på lite mer avancerad FESS, som frontalsinus- och sphenoidalsinuskirurgi, orbitadekompressioner, DCR, medial maxillektomi mm. Vi fick också öva på att hantera komplikationer som CSF-läckage med hjälp av fettpluggar och lambåer. Ligerings/diatermi av de större kärlen i näshålan övade vi också på. Medtronic hade sponsrat med fin utrustning och bland annat en uppsjö av borrar i olika utföranden så att det för en gång skull fanns möjlighet för att "prova sig fram" utan att tänka på kostnaden. Preparaten höll hög kvalitet och navigationen fungerade bra. Det var två intensiva dagar med ganska högt tempo där jag fick möjlighet att i en kontrollerad miljö träna avancerade kirurgiska tekniker under väldigt fin handledning från trevliga och duktiga lärare. Rekommenderas!

Pål Rosholm Comstedt
Specialistläkare
Öron-, näs- och halssjukdomar
Skånes Universitetssjukhus